U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobce: **J. K.,** proti žalovanému: **Magistrát hl. m. Prahy,** se sídlem Mariánské nám. 2, Praha 1, o vyloučení soudkyně Nejvyššího správního soudu JUDr. Marie Žiškové z projednávání a rozhodování v řízení o námitce podjatosti soudkyně Městského soudu v Praze Mgr. Jany Brothánkové vedené pod sp. zn. Nao 107/2010,

t a k t o :

Soudkyně JUDr. Marie Žišková **n e n í v y l o u č e n a** z projednávání a rozhodování v řízení o námitce podjatosti podané proti soudkyni Městského soudu v Praze Mgr. Janě Brothánkové a vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. Nao 107/2010.

O d ů v o d n ě n í :

[1.] Žalobce žalobou ze dne 3. 12. 2010 napadl rozhodnutí Magistrátu hl. m. Prahy ze dne 10. 5. 2010, č. j. MHMP 386499/2006, věcně se týkající nevydání cestovního dokladu. V žalobě mimo jiné uvedl, že namítá podjatost těch soudců Městského soudu v Praze, kteří byli v minulosti členy KSČ, a ze stejného důvodu také soudců Nejvyššího správního soudu JUDr. Petra Průchy, JUDr. Bohuslava Hnízdila, JUDr. Marie Turkové a JUDr. Marie Žiškové. Protože u městského soudu připadla žaloba k rozhodnutí senátu ve složení Mgr. Jana Brothánková, Mgr. Jan Kašpar a JUDr. ing. Viera Horčicová a ze jmenovaných byla namítnuta podjatost Mgr. Brothánkové, předložil městský soud Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí námitku podjatosti vznesenou proti této soudkyni.

[2.] V souladu s rozvrhem práce připadla tato věc k rozhodnutí 1. senátu Nejvyššího správního soudu, jehož členkou je i JUDr. M. Žišková, kterou žalobce rovněž označil za podjatou. Za této situace byla tato námitka podjatosti vůči JUDr. M. Žiškové předložena k rozhodnutí 2. senátu.

[3.] JUDr. M. Žišková ve svém vyjádření ze dne 19. 1. 2011 uvedla, že se ve věci necítí být podjatá, neboť v minulosti se již podílela na rozhodování, kde žalobce vystupoval jako

účastník řízení; nicméně osobně jej nezná, neví nic o jeho sociálním původu a bývalé členství v KSČ nijak negativně neovlivňuje nestrannost jejího rozhodování.

[4.] Je elementární a obecně platnou zásadou, že nikdo nesmí být soudcem ve své vlastní věci. Podle ustanovení § 8 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní („s. ř. s.“) jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci tehdy, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům řízení nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Důvodem vyloučení je tedy taková povaha subjektivního vztahu soudce k věci samé, k účastníkům či jejich zástupcům, která je natolik objektivizovatelná, že lze důvodně pochybovat o soudcově nepodjatosti.

[5.] Z ustálené judikatury zdejšího soudu a také Ústavního soudu plyne, že nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, jež vyjadřuje vnitřní psychický vztah soudce k projednávané věci. Při posuzování námitky podjatosti je však třeba nestrannost vnímat i z hlediska objektivního, tzn. zkoumat, zda skutečně existují objektivní okolnosti, jež vyvolávají oprávněné pochybnosti o nezaujatosti soudce v konkrétním případě. Jak se k této otázce vyjádřil Ústavní soud, vyloučení soudce z projednávání a rozhodování ve věci má být založeno nikoliv jen na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnosti o jeho nepodjatosti; při posuzování této otázky je tedy třeba učinit úvahu, zda – s ohledem na okolnosti případu – lze mít za to, že by soudce podjatý mohl být (viz nález sp. zn. I. ÚS 167/94, sv. 6, nález č. 127 SbNU, dostupné na http://nalus.usoud.cz). Otázka podjatosti nemůže být ve všech případech postavena zcela najisto, nicméně rozhodovat o této otázce je nutno vždy na základě existujících objektivních skutečností, které k subjektivním pochybnostem osob zúčastněných na řízení vedou. K vyloučení soudce z projednání a rozhodnutí věci však může v zásadě dojít teprve tehdy, když je evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebudou moci nebo schopni nezávisle a nestranně rozhodovat (srov. nález sp. zn. II. ÚS 105/01, sv. 23, nález č. 98 SbNU).

[6.] Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak jak zákon tuto příslušnost stanovil, je tato zásadně dána, a postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný.

[7.] V nyní projednávané věci spatřuje žalobce podjatost všech jmenovaných soudců včetně JUDr. M. Žiškové nikoliv s ohledem na jejich osobní vztah k účastníkům řízení nebo k předmětu řízení, nýbrž pro jejich dřívější členství v KSČ. Uvádí, že jeho rodiči jsou dcera kulaka a zubařský živnostník a že namísto studia medicíny byl podroben převýchově na šachtě, z čehož dovozuje, že ho jeho sociální původ zařadil – „jako v padesátých letech minulého století“ – mezi třídní nepřátele.

[8.] Nejvyšší správní soud konstatuje, že takto formulovaná námitka nemůže založit důvodnost podjatosti soudce. Jestliže totiž podjatost znamená osobní vztah soudce k účastníkům řízení, resp. k předmětu řízení, a jeho existence by mohla zpochybnit objektivitu jeho rozhodování, neplyne z bývalého členství v KSČ žádná indicie, která by mohla tuto pochybnost bez dalšího založit.

[9.] Zdejší soud vychází ze skutečnosti, že rozhodování každého soudce je dáno nejen jeho odborností, znalostmi a dovedností vykládat a používat právní předpisy, nýbrž samozřejmě též jeho životními hodnotami, zkušenostmi a postoji. Každý soudce ve svém životě prodělá radostnější i méně radostné chvíle a při překonávání různých životních zkoušek více či méně obstojí. Členství v KSČ v předlistopadovém období mezi takové životní zkoušky nepochybně patří. Pro vstup do KSČ byly nicméně v každém individuálním případě dány zcela konkrétní pohnutky a pokud by soud tyto pohnutky chtěl hodnotit, musel by se zabývat např. tím, v jaké době a v jakém věku k tomuto vstupu došlo, zda k němu došlo v důsledku vlastního přesvědčení, rodinného zázemí anebo spíše jen pod tlakem okolností a vnějšího prostředí, jestli k ukončení členství došlo z vlastní vůle ještě před listopadem roku 1989 anebo až po něm a zejména jakým způsobem se daná osoba během svého členství i po něm ve svém osobním i profesním životě skutečně chovala.

[10.] Soud má však za to, že takovéto hodnocení spadá spíše do oblasti morálky než práva a odmítá si osobovat právo takovéhoto paušalizujícího posuzování. Samotné členství soudce v KSČ před rokem 1989 totiž soudce apriori nediskvalifikuje z rozhodovací činnosti soudu. Jeho případná podjatost proto nemůže být založena pouze touto skutečností, nýbrž musí k ní přistoupit skutečnosti další, mající relevanci pro konkrétní rozhodovaný případ a spočívající ve vztahu k účastníkům řízení či k jeho předmětu.

[11.] Pokud v nyní projednávaném případě žalobce argumentuje svým třídním původem, jedná se samozřejmě o informaci, která mohla mít v období totalitního režimu, založeného mimo jiné na principu diktatury proletariátu a třídního boje, určitý vliv např. při přijímání na vysokou školu (k tomu viz např. K. Volná, J. Jareš, M. Spurný, K. Pinerová: Prověřená fakulta – KSČ na Filozofické fakultě UK v letech 1969 - 1989, Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2009). Představa, že by členství v KSČ, ukončené před více než 20 lety, mohlo mít jakýkoliv reálný vliv na rozhodování soudce ve věci nevydání cestovního dokladu, je však zcela mimo realitu. Argumentace, kterou v tomto směru žalobce naznačuje, by pak ve svých důsledcích dokonce znamenala, že předlistopadoví členové KSČ nejsou oprávněni vůbec vykonávat funkci soudce, což však nejen nekoresponduje se stávající ústavní a zákonnou úpravou, nýbrž dokonce to zdejší soud považuje za nekorektní ke konkrétním jedincům a dokonce až nesmyslné. Informace o tom, zda konkrétní soudce před listopadem 1989 byl členem KSČ či nikoliv, totiž ještě sama o sobě neznamená, že se jedná o soudce - a koneckonců i člověka - horšího či lepšího.

[12.] Proto soud rozhodl, že soudkyně JUDr. Marie Žišková není vyloučena z projednávání a rozhodování v řízení o námitce podjatosti podané proti soudkyni Městského soudu v Praze Mgr. Janě Brothánkové (§ 8 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s. a contr.).

V Brně dne 25. ledna 2011

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu